

Zakaj isti učitelj/-ica skozi celo prvo vzgojno-izobraževalno obdobje (prva tri leta osnovne šole)?

9-letna osnovna šola je prinesla spremembo v organizaciji pouka v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju (1. VIO). Ena od njih je bila tudi ta, da ista učiteljica spremlja učence skozi celo prvo vzgojno-izobraževalno obdobje (prva tri leta osnovne šole). Smernice za uvajanje 9-letne osnovne šole so to spremembo utemeljevale kot prednost, saj je *»za otroke v tej starosti izjemno pomembno, da se jim ni treba vedno znova navajati na novo vzgojiteljico oziroma učiteljico. V obdobju od 5 do 7 let se tako izognemo nenehnim prehodom: vrtec – priprava na šolo – šola ali dom – priprava na šolo – šola, kar za mnoge otroke lahko pomeni pogoste, čustvene napore, v resnici pa nepotrebne spremembe v odnosih do različnih odraslih oseb in sovrstnikov.«* Vse to je omilila rešitev, da se učiteljice v prvih treh letih osnovne šole ob prehajanju iz razreda v razred ne menjavajo, temveč učence praviloma spremljajo vsa tri leta prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Temeljno izhodišče ob prenovi osnovne šole je bilo: triletnje naj bo obravnavano kot zaključena celota. 38. člen Zakona o OŠ (2013), ki govori o izvajanju vzgojno-izobraževalnega dela, določa, da: *»V prvem obdobju osnovne šole obvezni program poučuje učitelj razrednega pouka.«* O 3-letni spremljavi oz. poučevanju enega učitelja v treh letih omenjeni zakon ne govori.

V praksi je zaslediti številne izvedbe tega priporočila (od enega učitelja tri leta, do enega učitelja v dveh razredih in menjava učitelja v tretjem razredu, v vsakem razredu 1. VIO drug učitelj, v prvem razredu

en učitelj in v drugem ter tretjem razredu drugi učitelj). Prav tako je zaslediti različne razloge za različne izvedbene oblike.

Razlogov za to, da triletno spremljanje razreda s strani enega učitelja vidimo kot pozitivno, je več:

- Za spremljanje razvoja in napredka posameznega učenca je smiselno ohranjati triletno spremljanje enega razreda s strani učitelja. S tem intenzivneje zagotavljamo individualno sledenje ciljem in standardom, za učence manj obremenjujoče prehode ter večji učinek sprotne spremljanja.
- V prid triletni spremljavi govori tudi usklajenost kriterijev ocenjevanja na prehodu med opisnim in številčnim ocenjevanjem, ki ga naj izpelje ena oseba.
- Opismenjevanje v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju poteka skozi celotno obdobje, pri čemer je poudarek v prvem in drugem razredu na individualiziranem, postopnem sistematičnem razvijanju branja in pisanja besedil, tretji razred pa je namenjen utrjevanju, nadgradnji na področju opismenjevanja. Strokovni delavec spremlja posameznega

učenca (formativno spremljanje) in ga spodbuja k napredku, ga usmerja k delu, prilagaja proces učenja. Na področju opismenjevanja v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju se ugotavlja, da v prvi razred vstopijo učenci z različnimi predznanji (razlike med posamezniki so zelo velike, nekateri že »pišejo in berejo«), zato je treba pouk prilagajati. Učitelj pri svojem poučevanju na področju opismenjevanja izvaja različne didaktične pristope z namenom, da se vsi učenci čim prej opismenijo in napredujejo na področju razvitosti veščin, spretnosti.

Na drugi strani pa je treba pogledati na zastavljeno vprašanje tudi z vidika učinkov poučevanja na dosežke otrok. Na razliko v učnih dosežkih med učenci približno enakih sposobnosti najbolj vpliva učitelj oz. to kar učitelj počne v razredu (Hanushek, 2002; Rowe, 2003). Prav tako J. Hattie (2005) dokazuje, da na dosežke učencev v 30 % vpliva znanje učitelja, njegove metode in pristopi poučevanja. Učenci, ki imajo tri leta zapored možnost razvijanja znanj in spretnosti v spodbudnem okolju z ustreznimi metodami in pristopi, dosegajo boljše dosežke. Seveda velja tudi obratno. E. A. Hanushek (2002) celo

navaja, da pomeni imeti tri leta zapored dobrega učitelja tudi, da se zmanjšajo povprečna odstopanja v dosežkih med učenci iz okolja z nizkim socialnoekonomskim statusom in učenci iz okolja z višjim socialnoekonomskim statusom.

Velja priporočilo, da naj bo sprememba v spremljanju enega učitelja tri leta strokovno utemeljena. Učitelj/-ica učence spremlja prva tri leta, v izjemnih primerih, na osnovi strokovnih argumentov, se lahko pedagoški vodja odloči tudi drugače.

Viri:

Delovno gradivo o vsebinskih in organizacijskih vprašanjih 9-letne osnovne šole (1999, 2004). Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/pdf/Vseb_in_organ_vpr_jan04.pdf (2. 10. 2018).

Hanushek, E. A. (2002). The Importance of School Quality. V: Peterson, P. E. (ur.). *Our Schools and Our Future: Are We Still at Risk?* Stanforn: Hoover Press: Peterson/Schools, str. 141–173.

Hattie, J. (2005). *What is the nature of evidence that makes a difference to learning?* ACEReSearch. Dostopno na: http://research.acer.edu.au/research_conference_2005/7 (5. 10. 2017).

Izhodišča kurikularne prenovе, Nacionalni kurikularni svet (1996).

Kyriacou, C. (1997). *Vse učiteljeve spretnosti*. Radovljica: Regionalni izobraževalni center.

Novak, L. (2017). Šola prilagojena šestletnikom ali šestletniki prilagojeni šoli? V: Šolsko svetovalno delo, 20 (3–4) (ur. Cvetka Bizjak). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 35–45.

Rowe, K. (2003). *The Importance of Teacher Quality As A Key Determinant of Students' Experiences and Outcomes of Schooling*. Melbourne: ACER. Dostopno na: https://research.acer.edu.au/research_conference_2003/3 (12. 9. 2016).

Zakon o osnovni šoli. Uradni list RS, št. 63/13 z dne 26. 7. 2013. Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448> (9. 6. 2014).

